

Daniela Závěská: Malé náměstí v Hradci Králové. Ke vzniku a vývoji veřejných prostranství ve středověkém městě. Diplomová práce, Ústav pro archeologii, FF UK. 80 stran + 92 tab.

Po velice stručném úvodu (str. 6-7) následují tři kompilační kapitoly (str. 8-41) shrnující dosavadní archeologické poznatky o středověkém Hradci Králové, o veřejných prostranstvích v českých zemích a ve Slezsku a o veřejných prostranstvích v Hradci Králové. Text se neřadí mezi vycizelovaná díla, a to nejen stylisticky. Zřejmě odborný zápal autorky je vinen určitou nesouvislostí, resp. útržkovitostí textu, kde občas chybějí klíčové informace, jindy se sdělení opakují.

Např. hned úvod chce přiblížit téma práce („výzkum, který proběhl na Malém náměstí“, str. 6), leč nesděljuje, ve kterém městě. Opět jen z kontextu se lze dohadovat, kde „stabilizace uliční sítě a parcelních hranic probíhala nerovnoměrně“ apod. (str. 14). Charakteristika hradeckého návrší slovem „pahorek“ (str. 9, 27 ad.) je snad diskutabilním vkladem do problematiky, ale označení kostela Nanebevzetí Panny Marie za „kostel Panny Marie“ (str. 11) je prostě chybný. Nelze mít údajů o počátcích opevnění některých českých měst (str. 13-14) postrádá zdůvodnění nevhodného výběru, nerozlišujícího např. mezi městy založenými v poloze starších hradů a městy zbudovanými „na zeleném drnu“. Do téže kategorie patří zmínka o možných dispozičních změnách středověkého Mostu (str. 18). Není jasné, jak poznání středověkého Hradce obohacují údaje o dokladech „činnosti ševce“ z Brna, Opavy atd. (str. 16). Naopak je jasné, že pec odkrytá na hradeckém návrší rozhodně nedokládá „výrobu barevných kovů“ (str. 16).

Povšechný přístup poznamenává práci na mnoha stranách, hromadění úryvků týkajících se navzájem velmi rozdílných lokalit k poznání minulosti Hradce Králové příliš nepřispívá, a poznámku o specializaci tržišť v (pozdně) středověké Praze, Brně atd. (str. 19) nezbyvá než označit za bezpředmětnou. Vybrané příklady hromadění odpadu v komunikacích a o projevech snahy o zpevnění povrchu veřejných prostranství v Praze, Plzni, Českém Brodu atd. (str. 20-25) svědčí o autorčině rozhledu, ale jde opět jen o jednu z mnoha irelevantních odboček. „V evropském kontextu se vývoji parcelace středověkých měst“ zajisté nevěnoval jen R. Procházka (str. 14). A v kontextu hradeckém se mnohá sdělení diplomové práce jeví, vzhledem k početným předchozím pracem jiných autorů (M. Richter a V. Vokolek, R. Bláha ad.), jako banality (opakované rozebírání trojúhelníkového půdorysu, „poloha Hradce Králové na významných obchodních cestách naznačuje dálkové obchodní kontakty“ apod.).

Ohledně samotného Hradce Králové patří mezi klíčové otázky, zda město disponovalo dvěma branami na svých protilehlých stranách, doloženými z pozdního středověku, již ve 13. století (viz str. 27). Otázkou, kterou jsem nezkoumal, je, zda už ve 13.-14. století v Hradci existovala loubí domů při náměstí (viz str. 25, 34). Značný rozsah je v práci věnován převyprávění publikací předchozích výzkumů zpracovávané lokality, tj. hradeckého Malého náměstí (str. 35-41). To tvoří vhodný úvod ke klíčové části práce.

Tou (str. 42-61) je pokus o zpracování výzkumu vedeného R. Bláhou, který navazuje na předchozí, R. Bláhou již publikované informace. Text zajisté obsahuje mnoho důležitých

údajů, které jsou ovšem sdělovány např. takto: „Nivelační body vrstvy 193 (241,955; 242,042; 241,963; 242,005; 241,933).“ (str. 43). Vážným problémem je prezentované datování popisovaných vrstev stylem: „Další uloženinou, kterou lze datovat [chybí čárka] je vrstva 167 s fragmenty [čeho?] z 11. století“ (str. 44). Jindy se např. dočítáme, že „na horizont nasedají vrstvy z 13. století (131) a z počátku 14. století ...“ (str. 45). A tak je tomu téměř všude. Nelze než blahopřát autorce k tak přesnému datování regionální keramiky, otázkou zůstávají datační opory. Povšechný přehled prezentovaný teprve následně, na str. 53, je rozhodně neposkytuje. Alespoň orientační, byť velice sporadické zdroje přitom existují (na základě předchozích publikací např. Archeologické rozhledy 59/2007, s. 530). V textu ostatně chybějí odkazy na (existující) tabulky s kresbami střepů, které by mohly dovolit kontrolu prezentovaných tvrzení. Součástí zpracování dotyčného výzkumu je cenný výčet (nepočtených) nalezených nekeramických artefaktů (str. 54-56).

Závěrečné kapitoly 6 a 7 nové obzory neotevívají. K soupisu literatury lze – jen namátkou! – poznamenat, že citace Bláha 2007a (str. 46) není v soupisu literatury, naopak dvakrát se v bibliografii objevuje Bláha 2007.

Velice záslužnou částí práce jsou tabulky prezentující výběr z nálezů, bohužel neprovázané s textem. Pokud pocházejí z pera autorky diplomové práce (nikde to tuším není uvedeno), vřele se přimlouvám za úspěšné obhájení. A to zejména z důvodu očividné rezignace školitele nad volbou tématu a formy diplomové práce, nedostatečné péče vůči nadějně studentce a akceptování přístupu odpovídajícího éře 80. let 20. století. Nic z toho není vinou autorky předkládané práce, která záslužně shromáždila dostupné poklady pro budoucí vyhodnocení výzkumu významné lokality, a doufejme, že tuto náročnou práci dotáhne do publikační podoby.

Martin Ježek

15. 6. 2016